

РЕЦЕНЗІЯ

**на дисертацію Блохіної Олени Андріївни
за темою: «Адміністративно-правове регулювання та особливості
примусового притягнення до адміністративної відповідальності під час дії
воєнного стану в Україні», подану на здобуття наукового ступеня доктора
філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»**

Загальна оцінка дисертаційного дослідження. Дисертаційне дослідження Блохіної Олени Андріївни присвячене проблемі, яка останніми роками набула не лише наукового, а й особливого державотворчого значення. Повномасштабна військова агресія проти України істотно змінила умови функціонування системи публічного управління, що закономірно позначилося на механізмах реалізації адміністративної відповідальності, діяльності органів адміністративної юрисдикції та порядку застосування адміністративного примусу. У цих умовах виникла об'єктивна потреба у переосмисленні традиційних підходів до адміністративно-правового регулювання відповідних правовідносин.

Саме на вирішення зазначеної наукової проблеми спрямована дисертаційна робота, яка характеризується комплексністю, системністю та практичною орієнтованістю. Важливо, що авторка не обмежилася аналізом чинного законодавства або окремих питань адміністративної відповідальності, а здійснила всебічне дослідження механізму примусового притягнення до адміністративної відповідальності як багаторівневої системи, що охоплює нормативне регулювання, діяльність суб'єктів владних повноважень, процесуальні процедури, механізми примусового виконання та сучасні цифрові інструменти забезпечення реалізації адміністративних стягнень.

Наукова проблема, поставлена авторкою, має міжгалузевий характер і перебуває на перетині адміністративного права, адміністративного процесу, виконавчого провадження та публічного адміністрування. Саме така багатовекторність дослідження дозволила сформулювати цілісне бачення розвитку адміністративно-деліктного законодавства в умовах воєнного стану.

Позитивно слід оцінити те, що дисертація ґрунтується не лише на ґрунтовному опрацюванні наукових джерел та нормативної бази, а й на використанні матеріалів правозастосовної практики, статистичних показників, аналізі діяльності органів Національної поліції України, органів державної виконавчої служби та інших суб'єктів адміністративної юрисдикції. Це

забезпечує високий рівень достовірності сформульованих висновків та підтверджує практичну спрямованість проведеного дослідження.

На відміну від багатьох сучасних дисертацій, присвячених проблематиці адміністративної відповідальності, авторка не обмежується констатацією існуючих проблем правового регулювання, а послідовно формує власну концепцію подальшого розвитку відповідного правового інституту. Особливу цінність становить прагнення поєднати теоретичні положення адміністративного права із сучасними процесами цифрової трансформації державного управління та реформування системи публічної адміністрації.

Особливої уваги заслуговує запропонована дисертанткою модель розвитку адміністративно-деліктного законодавства, заснована на комплексному поєднанні цифровізації адміністративних процедур, удосконалення механізмів примусового виконання адміністративних стягнень та адаптації адміністративно-правового регулювання до особливостей функціонування держави в умовах воєнного стану. Такий підхід свідчить про належний рівень наукової зрілості авторки та її здатність формувати концептуальні напрями подальшого розвитку адміністративного законодавства.

Важливою перевагою роботи є також прагнення забезпечити баланс між ефективністю діяльності органів публічної адміністрації та необхідністю дотримання гарантій прав і свобод людини. Саме ця обставина вигідно відрізняє дисертацію від досліджень, у яких адміністративний примус розглядається виключно як інструмент державного впливу без належної уваги до принципів пропорційності, правової визначеності та належної адміністративної процедури.

Особливо слід відзначити, що сформульовані авторкою пропозиції мають завершений характер і можуть бути використані під час подальшого вдосконалення Кодексу України про адміністративні правопорушення, законодавства у сфері виконавчого провадження, а також нормативної бази, яка регламентує діяльність органів публічної адміністрації.

Оцінка наукової новизни та практичної значущості результатів дослідження. Наукова новизна дисертаційної роботи, на мою думку, полягає не стільки в окремих законодавчих пропозиціях, скільки у запропонованому авторкою комплексному підході до розуміння адміністративно-правового механізму примусового притягнення до адміністративної відповідальності в умовах воєнного стану. Фактично дисертанткою сформовано цілісну концепцію функціонування цього механізму, яка враховує взаємозалежність матеріально-правових, процесуальних, організаційних та виконавчих складових адміністративної відповідальності.

Заслуговує підтримки відхід авторки від традиційного підходу, відповідно до якого адміністративна відповідальність ототожнюється переважно з фактом

накладення адміністративного стягнення. У роботі переконливо доведено, що ефективність адміністративно-деліктного механізму визначається насамперед реальністю виконання прийнятих рішень, своєчасністю їх реалізації та здатністю держави забезпечити невідворотність адміністративної відповідальності навіть в умовах істотного ускладнення діяльності органів публічної влади під час воєнного стану.

Вважаю позитивним і те, що запропоновані у дисертації напрями вдосконалення законодавства мають системний характер. Вони не обмежуються внесенням змін до окремих статей Кодексу України про адміністративні правопорушення, а орієнтовані на узгодження адміністративно-деліктного законодавства із сучасними тенденціями розвитку публічного адміністрування, цифрової трансформації держави та реформування механізмів реалізації владних повноважень.

Окремо необхідно відзначити високий рівень опрацювання емпіричної бази дослідження. Авторка використовує не лише положення наукової доктрини та чинного законодавства, а й аналізує статистичні матеріали, судову практику, результати діяльності органів адміністративної юрисдикції та виконавчої служби. Такий підхід істотно підвищує переконливість зроблених висновків і дозволяє розглядати сформульовані рекомендації як практично придатні для подальшого використання у нормотворчій діяльності.

Позитивної оцінки заслуговує також прагнення авторки уникнути декларативності. Більшість запропонованих змін супроводжується належною аргументацією, визначенням причин існування відповідної проблеми, аналізом чинного правового регулювання та обґрунтуванням очікуваних результатів реалізації запропонованих законодавчих новел. Саме така методика дослідження відповідає сучасним вимогам до дисертаційних робіт у галузі права.

Не менш важливо, що дисертація характеризується належним рівнем внутрішньої логічної побудови. Мета дослідження, визначені авторкою завдання, використані методи наукового пізнання та сформульовані висновки є взаємоузгодженими. Простежується чіткий причинно-наслідковий зв'язок між поставленими науковими питаннями та отриманими результатами, що свідчить про достатній рівень методологічної культури дисертантки.

Разом із тим окремі положення дисертації можуть бути предметом подальшого наукового обговорення.

Перше зауваження. У роботі обґрунтовано необхідність адаптації адміністративно-деліктного законодавства до умов воєнного стану, однак недостатньо уваги приділено визначенню критеріїв оцінки ефективності запропонованих законодавчих змін після їх можливого впровадження. Наукова цінність дослідження була б ще вищою, якби авторка запропонувала систему

показників, за допомогою яких можна було б оцінювати результативність модернізації адміністративно-правового регулювання як у період дії воєнного стану, так і після його припинення.

Друге зауваження. Аналізуючи діяльність органів, уповноважених здійснювати адміністративну юрисдикцію, авторка основну увагу приділяє нормативним аспектам реалізації їхніх повноважень. Водночас дискусійним залишається питання адміністративного розсуду посадових осіб у ситуаціях, коли застосування однакових правових норм можливе за різних фактичних обставин, характерних для територій із різним рівнем безпекових ризиків. Більш ґрунтовне дослідження меж такого розсуду дозволило б повніше розкрити практичні особливості реалізації адміністративного примусу в умовах воєнного стану.

Третє зауваження. У дисертації значну увагу приділено перспективам удосконалення адміністративно-деліктного законодавства, проте взаємозв'язок запропонованих новел із подальшим розвитком адміністративного процедурного законодавства України розкрито лише частково. З огляду на триваюче реформування сфери публічного адміністрування доцільним було б ширше висвітлити місце запропонованих авторкою змін у загальній системі адміністративно-правової реформи та забезпечення єдності адміністративних процедур.

Певну дискусію викликає визначення меж предмета дослідження в частині аналізу механізмів реалізації окремих видів адміністративних стягнень. Зосередивши основну увагу на проблематиці виконання адміністративних стягнень у виді штрафу, що є цілком виправданим з огляду на їх домінування у практиці застосування, авторка лише побіжно торкається особливостей виконання інших адміністративних стягнень, передбачених Кодексом України про адміністративні правопорушення. Водночас питання реалізації громадських робіт, виправних робіт, адміністративного арешту, позбавлення спеціального права та інших заходів адміністративного впливу в умовах воєнного стану також мають самостійне теоретичне і практичне значення. Більш детальне дослідження цих аспектів дозволило б повніше розкрити універсальність запропонованої авторкою концепції адміністративно-правового регулювання примусового притягнення до адміністративної відповідальності.

Наведені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи. Вони мають науково-дискусійний характер і можуть бути враховані авторкою у подальшій дослідницькій діяльності або під час розвитку окремих положень дисертації.

Загальний висновок щодо дисертаційного дослідження. Проведений аналіз дисертаційної роботи дає підстави стверджувати, що авторкою виконано

самостійне, завершене та логічно побудоване наукове дослідження, присвячене актуальній проблемі сучасної науки адміністративного права. Обрана тема характеризується високим рівнем суспільної значущості, оскільки стосується правового забезпечення функціонування механізму адміністративної відповідальності в умовах воєнного стану - одного з найбільш складних періодів розвитку української державності.

Відмінною рисою дисертації є її концептуальна цілісність. Усі структурні елементи роботи - від постановки наукової проблеми до сформульованих висновків - підпорядковані єдиній дослідницькій логіці. Авторці вдалося уникнути характерної для багатьох дисертацій фрагментарності викладу та забезпечити органічний взаємозв'язок між теоретичними положеннями, аналізом чинного законодавства, дослідженням правозастосовної практики та сформульованими пропозиціями щодо вдосконалення нормативного регулювання.

Позитивної оцінки заслуговує високий рівень наукової аргументації. Практично всі авторські висновки підтверджуються аналізом законодавства України, практики його застосування, статистичних матеріалів, наукових праць українських і зарубіжних учених, а також результатами власного наукового опрацювання досліджуваної проблематики. Це свідчить про належний рівень академічної доброчесності, самостійності мислення та сформованість у дисертантки навичок комплексного юридичного аналізу.

Слід окремо відзначити, що дисертація не має ознак компілятивного дослідження. Навпаки, авторкою сформовано власну наукову позицію щодо низки дискусійних питань адміністративного права, запропоновано оригінальні підходи до вдосконалення адміністративно-деліктного законодавства та визначено перспективні напрями його розвитку в умовах трансформації системи публічного управління. Це свідчить про достатній рівень наукової зрілості дисертантки та її здатність до самостійного вирішення складних наукових завдань.

Важливим здобутком роботи є її практична спрямованість. Запропоновані рекомендації не мають абстрактного характеру, а орієнтовані на вирішення конкретних проблем правозастосовної діяльності. Вони можуть бути використані у процесі подальшого вдосконалення Кодексу України про адміністративні правопорушення, Закону України «Про виконавче провадження», інших нормативно-правових актів, що регулюють діяльність органів публічної адміністрації, а також під час підготовки проєктів нормативно-правових актів, спрямованих на модернізацію адміністративного законодавства України.

Загалом дисертаційна робота справляє позитивне професійне враження. Вона відповідає сучасному рівню розвитку юридичної науки, характеризується належною методологічною основою, високою культурою наукового викладу, системністю дослідження та достатнім рівнем обґрунтованості сформульованих висновків.

Висновок. Дисертація Блохіної Олени Андріївни на тему «Адміністративно-правове регулювання та особливості примусового притягнення до адміністративної відповідальності під час дії воєнного стану в Україні» є завершеним самостійним науковим дослідженням, у якому розв'язано актуальне наукове завдання, що має істотне значення для розвитку науки адміністративного права та вдосконалення адміністративного законодавства України.

За актуальністю обраної теми, ступенем наукової новизни, рівнем теоретичного узагальнення, обґрунтованістю сформульованих положень, практичною цінністю отриманих результатів, повнотою вирішення поставлених завдань та дотриманням вимог академічної доброчесності дисертаційна робота відповідає вимогам, встановленим Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), а її авторка - Блохіна Олена Андріївна - заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент:

**професор кафедри
адміністративного права і процесу
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор**

Роман МИРОНЮК

Підпис Миронюк Р.В. засвідчую:

Проректор

**Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор**

Олександр ЮШІН